

ANÀLISI DEL RETARD DEL LLENGUATGE (A-RE-LL)

Protocol per a l'Avaluació del Retard del Llenguatge

Anàlisi del retard del llenguatge (A-RE-LL)
per Encarna Pérez i Miquel Serra
e-mail: mserra@psi.ub.es

© Editorial Ariel, S.A.
e-mail: seix@ariel.es

S'autoritza la fotocòpia d'aquest protocol

PROTOCOL PER A L'AVUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

**FULL RESUM DEL PROTOCOL PER A LA L'AVUACIÓ
DEL RETARD DEL LLENGUATGE**

DADES PERSONALS

NOM _____

Edat _____ Data de naixement _____

Data d'exploració _____

Llengua materna _____ Llengua d'exploració _____

Bilingüisme: Irrellevant Lleu Important Greu

RESULTATS DEL PROTOCOL D'AVUACIÓ

ORIENTACIÓ

- Normal
  - Dubte _____
  - Problemes generals _____
    - d'evolució
    - d'adaptació emocional
    - de participació i joc
    - d'atenció
    - de comprensió
  - Problemes de parla _____
  - Problemes de llenguatge _____
  - Problemes de llenguatge
    - + altres dificultats associades: _____
    - d'evolució
    - de joc
    - d'atenció i comprensió
    - de comunicació
    - de parla
- Revisió als 3-6 mesos
  - Derivació
  - Perfil de parla
  - Treball familiar
  - Valoracions complementàries
  - Treball familiar
  - Valoracions complementàries

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

AVALUACIÓ DEL LLENGUATGE

1. EVOLUCIÓ

Els infants en aquesta edat encara estan en una etapa tant d'evolució general com de construcció del llenguatge. Hi ha qui comença ja a tenir un bagatge important; d'altres encara es troben en un nivell molt inicial, però van evolucionant dia a dia, i alguns, els que preocupen, comencen a parlar tard i evolucionen molt lentament.

1.1. L'evolució general del nen o la nena que hem d'observar:

1. Δ No ha evolucionat pràcticament gens des de l'inici de l'escola.
2. Ha avançat bastant encara que no hagi arribat al nivell adient.
3. És la usual per a la seva edat.

1.2. El llenguatge de l'infant que hem d'observar:

1. Δ Està estancat, no ha evolucionat pràcticament gens des de l'inici de l'escola: no arriba a estar al nivell que estaven els seus iguals a l'inici.
2. Ha evolucionat una mica però encara està lluny del que hauria de ser per la seva edat.
3. Ha evolucionat bastant encara que no hagi arribat al nivell adient.

1.3. En la seva adaptació emocional:

1. Δ Hi ha evidència clara o sospita de dificultats
2. No hi ha cap evidència de dificultats importants.

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

Observacions: descriure els problemes que han preocupat i assenyalar si hi ha problemes que encara preocupen la família. Anotar també les fites aconseguides en els darrers mesos, i pronòstic evolutiu.

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

2. Joc

Jugar amb els objectes representant esdeveniments i «fer veure que», és una habilitat necessària per construir el llenguatge. Permet que la persona realitzi les intencions pròpies amb símbols que ella crea o incorpora. Així, dominant el medi, modificant l'ús típic dels objectes i, fins i tot, el rol de les persones, pot expressar intencions i continguts personals.

2.1. La seva **participació** en els jocs és, habitualment:

1. Δ Nul·la, pràcticament no participa gens.
2. D'observació, és mínima o canvia sovint de grup de joc.
3. Activa, participant en les diverses activitats de joc.
4. Molt activa i, si és necessari, pot arribar a discutir el significat de les accions i els objectes que fa servir.

2.2. En el temps de **Joc**:

1. Δ Fa només jocs de tipus físic (baralles, fer xocar objectes...).
2. Fa servir els objectes només per a allò que serveixen.
3. Pot jugar a «fer veure que» (joc simbòlic).
4. No mostra problemes per emprar els objectes per a funcions diferents de les usuals, pot muntar escenaris ficticis, desenvolupant diversos rols.

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

Observacions i pronòstic:

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

3. ATENCIÓ I COMPRESIÓ

Podem trobar nens i nenes amb una manca d'interès o de comprensió general, i d'altres que no compreguin per una dificultat específica amb el llenguatge. Distingir entre ambdues causes de les incomprensions és difícil, però necessari. Observar com actuen en les activitats que són del seu interès i les possibilitats que manifesten en fer dues activitats alhora ens pot facilitar aquesta diferenciació.

3.1. En les seves activitats preferides:

1. No mostra atenció sostinguda (con.ença fent-les, se'n cansa de seguida).
2. Té una atenció sostinguda suficient.

3.2. Quant l'infant està dibuixant i escoltant alguna explicació:

1. Es concentra només en l'activitat manipulativa.
2. És capaç de fer les dues activitats a la vegada.

3.3. Quan hom es dirigeix a l'infant:

1. En moltes ocasions es veu clarament que l'infant no ha entès.
2. Es té la impressió de no saber si l'infant l'ha entès o no.
3. Aquest respon sovint demanant «què?», o posa cara de sorpresa.
4. Aquest entén, habitualment, el que se li diu.

3.4. En les explicacions orals a classe o a casa (ex.: en l'explicació d'un conte):

1. Li costa molt parar esment.
2. Comença escoltant però es cansa de seguida.
3. Escolta tota la història.

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

3.5. Quan se li demana que faci **dues ordres poc habituals, noves i independents** entre elles, (ex.: «guarda la joguina i agafa el conte»):

1. Respon a una sola ordre.
2. Les fa només si les acompanyem amb el gest.
3. Les fa sense necessitat que vagin acompanyades de gest.

Transcripció d'un exemple d'ordre entesa i d'una no entesa donada a l'infant, i la seva resposta:

Observacions i pronòstic:

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

4. COMUNICACIÓ

Als 3 anys els infants realitzen moltes activitats amb els altres. Això vol dir que participen d'interaccions, que són capaços de rebre i de donar, i de prendre iniciatives. Aquest intercanvi pot fer-se sense llenguatge, amb expressions lingüístiques poc elaborades expressant intencions i continguts complexos.

4.1. En la **comunicació** amb persones conegudes, però no familiars, es mostra:

1. Mesurat, perquè quasi no parla o costa que ho faci.
2. Prolix, perquè parla massa encara que sigui imprecís i costi d'entendre'l.
3. Normal.

4.2. A nivell **pragmàtic**, *independentment de la forma en què ho faci*:

1. Pregunta i respon però de forma inadequada al context o l'activitat en curs. Ex.: _____
_____
_____
2. Lliga intencions amb continguts, tant propis com de les altres persones, i les expressa (ex.: vol jugar i demana col·laboració, no es queda fent una demanda d'atenció genèrica).
3. Mostra un repertori d'habilitats comunicatives: ordena, demana, pregunta, inicia, continua, comenta (*subratllar el que fa*).
4. Coneix i segueix l'estructura dels esdeveniments o rutines usuals (treball, joc, conversa).
5. Informa d'algun aspecte del context present que li interessa.
6. Informa quan hi ha hagut esdeveniments importants.

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

Observacions i pronòstic:

4.3. Quan es fa algun tipus d'activitat, bàsicament **no verbal**: dibuixar, jugar amb plastilina, construcció de teatre, botiga per vendre..., ja sigui a l'escola o a casa:

1. No s'incorpora a les activitats dels altres.
2. S'incorpora passivament a l'activitat començada pels altres (sense iniciatives concretes).
3. Participa activament, però no pren iniciatives.
4. Participa activament i pren iniciatives preguntant, ordenant o comentant. Exemples de preguntes o comentaris que fa (transcripció literal i, en cas que no sigui entenedora, anotar la transcripció en paraules adultes per entendre-la): _____

4.4. En tasques de comprensió i expressió **verbal**: escoltar contes, titelles, rebre explicacions...

1. Habitualment no s'incorpora a l'activitat o s'inhibeix quan veu que ha de fer intercanvis verbals.
2. Participa, però sense intercanvis verbals.
3. Participa, però sovint no respon les preguntes que se li fan o s'inhibeix.

Participa i respon a les preguntes que se li fan:

PROTOCOL PER A L'AVUACIÓ DEL RETARD DEL LENGUATGE

4. Amb gestos o amb «sí / no».
5. Amb estereotips: «no ho sé/ja està/molt bé».
6. Afegint més informació encara que no se l'entengui i s'aturi.
7. Participa i fa preguntes demanant més informació, o l'ofereix directament. Mostra de producció amb la seva transcripció literal: _____
_____

4.5. Hi ha diferències en la seva interacció segons si la tasca és **no verbal o verbal**.

1. Sí, hi ha diferències. Anotar quines són les diferències més importants: _____
_____
_____
2. No hi ha diferències.

4.6. Hi ha diferències en la seva participació segons si la tasca és **individual, en grup, fora de l'aula o a casa**.

1. Sí, hi ha diferències. Anotar quines són les diferències més importants: _____
_____
_____
2. No hi ha diferències.

4.7. Hi ha diferències en la seva participació segons si la tasca és **coneguda o nova**:

1. Sí, hi ha diferències. Anotar quines són les diferències més importants: _____
_____
_____
2. No hi ha diferències.

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LENGUATGE

Observacions i pronòstic:

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

5. PARLA

Als tres anys els infants encara no pronuncien bé totes les paraules, malgrat que se'ls arribi a comprendre a mesura que se'ls coneix. Descartant problemes auditius, anatòmics i motors, alguns, per immaduresa perceptiva o articulatòria, tenen dificultats de parla. Els infants que avaluem segur que tenen una parla menys clara que la dels seus companys i companyes.

5.1. Hem de demanar que **repeteixi** perquè no se l'entén:

1. En moltes produccions (entorn de la meitat o més).
2. En algunes produccions.
3. Només en alguns mots.
4. No cal fer-li repetir perquè quasi sempre se l'entén bé.

5.2. Quan li fem repetir:

1. La seva producció no millora.
2. La seva producció millora.

5.3. Fer repetir les següents frases o d'altres fent la transcripció literal del que diu.

«He perdut els colors i la goma»

Repetició: _____

«Vull anar al pati a jugar a pilota»

Repetició: _____

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

Exs. de paraules que es poden emprar en imitació:

Casa: _____ Peix: _____

Tren: _____ Tortuga: _____

Altres: _____

Exs. de paraules mal dites en conversa espontània, però ben dites de forma aïllada o en imitació:

En cas de dubte o dificultat, fer-li repetir alguna altre frase. Frases addicionals, transcripció i observacions:

5.4. La seva parla:

1. És poc clara degut a que es troben:
  - Assimilacions: quan més d'una quarta part dels mots no són pronunciats espontàniament com les persones adultes, però pot dir-los pràcticament bé de forma aïllada o imitant. Exs. d'assimilacions: _____
_____
_____
  - Substitucions: quan de forma sistemàtica es canvia un fonema per un altre. No es tindran en compte les /r/ (roc

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LENGUATGE

carro), les /s/ (si, caça) o les /z/ (casa) ni la imprecisió articulatòria en /l/ - /r/ - /d/. Exs. de substitucions: _____

Reduccions: quan usualment s'omet algun fonema. No es tindran en compte les reduccions dels grups consonàntics: Ex.: «fo» per flor.

Omet consonants finals (és difícil, per exemple, saber si un mot és plural o singular). Exemples:

Omet consonants en les síl·labes o mots senzills. Exemples:

Omet síl·labes senceres en molts mots. Exemples:

2. Té les dificultats normals per a l'edat (en imitació fa els contrastos bàsics pràcticament bé).

Observacions i pronòstic:

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

6. LLENGUATGE

En aquestes edats els infants ens diuen moltes coses i amb un llenguatge prou construït. Com les persones adultes, fan servir moltes produccions reduïdes i estereotipades. Però també construeixen missatges nous i personals emprant frases complexes i encadenades en un discurs coherent. Hem de conèixer amb detall com s'expressen.

CONTEXTOS D'EXPRESSIONIÓ

6.0. Si analitzem els diferents contextos d'enunciació¹

1. Fa errors en context simple i pràcticament no s'expressa en contextos complexos ni fa un discurs narratiu.
2. Aconsegueix expressar-se en context simple però apareixen més errors a mesura que augmenta la complexitat del context.
3. Pràcticament no apareixen errors en el context simple, i pot expressar-se en context complex i narratiu tot i que amb errors.

NIVELL LÈXIC

6.1. En la producció de mots independents: Noms propis (del pare i de la mare, d'amics i amigues de la classe) i comuns (de parts del cos, d'objectes que empra, de jocs, de tipus de menjars); Atributs (Qualitat, Mida i Forma); Verbs (Copulatiu, Transitius, Intransitiu i Reflexius):

1. Context simple: aquell en el qual els temes s'expressen sense fer servir més d'una oració. Context complex: aquell en el qual els temes s'expressen emprant 3 o més oracions. Narració: es manté el fil narratiu durant 3 o més oracions, amb o sense ajuda.

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

1. Pràcticament no produeix mots de freqüència mitjana:²
_____
2. Produeix alguns mots de freqüència mitjana: _____
_____
3. No té problemes en mots de freqüència alta i mitjana i pot incorporar els de freqüència baixa.

6.2. En la comprensió i producció de **mots relacionals**, en oracions declaratives i interrogatives: Identificació (*qui, a qui, o per a qui*); Possessió (*meu, teu, seu; d'en, per a, etc.*); Localització (estàtica: *a, on, aquí - allà, dins*; dinàmica: *per, des de, fins*); Temporització (*ara - després, quan, llavors, encara no*); Quantificació (*molt - poc, més - menys*); Finalitat (*per a*); Causalitat (*perquè*):

1. Té problemes de comprensió. No distingeix: _____
_____
2. Només produeix un (o dos) ítems i manca alguna noció semàntica: _____
_____
3. Produeix dos (o algun més) ítems de cada noció semàntica: _____
_____
4. No té problemes en la comprensió i producció de mots relacionals.

6.3. **Funció denominativa:**

1. Quan no coneix el significat d'un mot o el nom d'un objecte, acció, etc., no ha preguntat mai què és o què vol dir.

2. Del cos humà, per exemple, serien mots de freqüència alta: cama, cap, braç; mots de freqüència mitjana: unglà, genoll; mots de freqüència baixa: canell, tornell.

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

6.10. Pronominalització:

1. Fa un ús mínim de pronoms, i bàsicament en frases fetes i ordres.
2. L'ús és limitat però bo en contextos simples.
3. L'ús és general encara que hi hagi errors.

6.11. El llenguatge és difícil de valorar degut als problemes de parla (no se l'entén):

1. Fa produccions curtes: no sembla haver-hi més de dues paraules o 4 síl·labes. Detallar el nombre de síl·labes que sembla produir en les millors ocasions: _____
_____
2. Sembla produir oracions completes de més de tres nuclis, 6 o més mots, o més de 8 síl·labes malgrat que no se l'entengui. Detallar el nombre de síl·labes que sembla produir en les millors ocasions: _____
_____

PROTOCOL PER A L'AVALUACIÓ DEL RETARD DEL LLENGUATGE

Mostra de les produccions més complexes, distingint entre produccions interrogatives i declaratives:

Observacions i pronòstic:
